

Muistio valtioneuvoston asetus kanojen suojelusta annetun valtioneuvoston asetuksen muuttamisesta

Yleistä

Nykyiset avokanalan poikasten tilavaatimukset ovat peräisin 1970-luvulta eikä näitä muutettu samalla, kun muutettiin poikasten häkkikasvatuksen tilavaatimuksia, jotka ovat merkittävästi pienemmät kuin avokanallassa. Tuolloin häkkikasvatus oli pääasiallinen tuotantosuunta eikä avokanalan vaatimukset olleet merkittäviä tuotannon kannalta ja niiden osalta tilavaatimuksia ei muutettu vastaavasti.

Nykyisten munivien kanojen koko on aiempaa selvästi pienempi. Kanojen koko on pienentynyt jalostuksen ansiosta samalla kun kanojen rehunkäyttö on tehostunut ja munatuotos parantanut. Kanat painavat nykyisin noin puoli kilogrammaa vähemmän kuin 1990-luvulla, jolloin valmistettiin nykyisin voimassa oleva valtioneuvoston asetus kanojen suojelusta (673/2010), jäljempänä kana-asetus. Kanojen koon pieneminen näkyy myös kananpoikasten pienempänä kokona, mikä vähentää niiden tilantarvetta.

Uuden luonnonmukaisesta tuotannosta ja luonnonmukaisesti tuotettujen tuotteiden merkinnöistä ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 834/2007 kumoamisesta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) 2018/848, jäljempänä luomuasetus, yhteydessä uudistettu poikaskasvatuksen tilavaatimus on kana-asetuksen vastaavia tilavaatimuksia selvästi pienempi. Useassa muussa EU-maassa poikasten tilavaatimukset tavanomaisessa kasvatuksessa ovat pienemmät kuin luomuasetuksessa. Esimerkiksi Ruotsissa on mahdollista kasvattaa 2,5-kertainen määrä 12-15 viikon ikäisiä poikasia neliometrillä verrattuna Suomeen. Tämä asettaa suomalaiset tuottajat epätasavertaiseen asemaan. Kotimaassa tapahtuva poikaskasvatus on myös eläintautien torjunnan kannalta tärkeää, minkä vuoksi on tärkeää mahdollistaa kotimaisen poikaskasvatuksen jatkuvuus.

Kotimaisen luomutuotannon kannalta tilanne on vielä merkittävästi heikompi verrattuna muuhun EU:n luomutuotantoon, koska luomun eläintiheys ei voi olla korkeampi kuin kotimaisen eläinten hyvinvointilainsäädännön vähimmäisvaatimus. Luomussa kotimainen poikaskasvatus on käytännössä ainoa vaihtoehto, koska luomukananuorikoita ei voida tuoda eläintautivapauden vuoksi kuin Ruotsista. Toisaalta myös nuorikkotuonti lisäisi merkittävästi riskiä eläintautien leviämiseksi maahamme verrattuna untuvikoiden tuontiin. Tämän vuoksi poikaskasvatuksen tilavaatimukset uudistetaan nykytilannetta paremmin vastaaviksi, mutta tilavaatimukset ovat kuitenkin vastaavat kuin luomuasetuksen sallima enimmäismäärä. Uudistus tehdään myös kotimaisen munantuotannon varmistamiseksi.

Asetusmuutoksen yhteydessä täsmennetään ja lisätään myös muita poikaskasvatuksen pitovaatimuksia. Munivien kanojen emojen pesätilavaatimus muutetaan vastaavaksi kuin tuotantopolven munivien kanojen pesiä koskeva tilavaatimus. Kana-asetuksen 10 § kumotaan pykälää koskevan siirtymäajan umpeuduttua vuoden 2012 alussa.

Yksityiskohtaiset perustelut

3 § Pitopaikan yleiset vaatimukset. Asetuksen 3 §:ää ehdotetaan muutettavaksi siten, että päällekkäin sijoitettavien kerrosten rakentamista ja sijoittamista koskeva vaatimus kanojen ulosteiden putoamisen estämisestä ei koskisi kananpoikasten pitoa. Vaatimus rajoittaisi kanapoikasten hyvinvointia edistävien kanalarakenteiden hyödyntämistä, jotka mahdollistavat monipuolisemman kasvatusympäristön nuoremasta iästä alkaen ja siten parantavat poikasten kolmiulotteisen tilan hallintaa. Poikasille tarkoitetuissa kanalarakenteissa ei usein ole lantamattoja kerrosten välillä, jolloin tällaisten rakenteiden käyttö ei olisi mahdollista ilman esitettyä muutosta. Lisäksi ulosteiden tippuminen ei aiheuta poikasten likaantumisriskiä samalla tavalla kuin munivilla kanoilla.

14 § *Munivien kanojen emot.* Asetuksen 14 §:ää ehdotetaan muutettavaksi siten, että se vastaa avokanalalle kana-asetuksen 12 §:ssä asetettuja vaatimuksia kanojen pesätilalle. Vaatimus olisi siten vastaava kuin tuotantopolven kanoille asetettu vaatimus. Nykykäsityksen mukaan emopolven kanojen pesintätilan tarve ei ole suurempi kuin tuotantopolvella. Muutos mahdollistaisi tehdasvalmisteisten kanalarakenteiden monipuolisemman hyödyntämisen emokanaloissa.

15 § *Kananpoikaset.* Asetuksen 15 §:ää ehdotetaan muutettavaksi siten, että siinä määritellään tarkemmin poikaskasvatukselle asetettuja vaatimuksia.

Pykälän 1 momentin mukaan avokanalan kananpoikasten kasvatustiheys saisi olla enintään 21 elopainokiloa käytettävissä olevan alan kutakin neliometriä kohti. Se olisi vastaava kuin luomusasetuksessa. Säännös on uusi. Ehdotuksen mukaan poikasten kasvatustiheys nousisi selvästi nykyisesti, mutta se olisi kuitenkin vastaava kuin luomusasetuksessa sallittu enimmäiskasvatustiheys. Pykälän 2 momentissa säädetään kananpoikasten juottolaitteiden vähimmäismääristä avokanalassa. Kananpoikasten juottoon käytettäviä vesinippoja tai – kuppeja olisi oltava siten, että kunkin kananpoikasen ulottuvilla on vähintään kaksi nippaa tai kuppia. Säännös on uusi.

Pykälän 3 momentissa säädetään kananpoikaisten pitopaikassa olevista orsista. Avokanalassa olisi oltava tarkoituksenmukaisia orsia, jotka ovat koko ryhmän käytössä koko kasvatuskauden ajan ja jotka on sijoitettu tasaisesti koko tilaan. Orsien olisi oltava kananpoikasille sopivasta materiaalista ja sellaisia, että kananpoikaset voivat käyttää niitä vaikeuksista, eikä niissä saisi olla teräviä kulmia. Orsi on kanojen luontaista käyttäytymistä tukeva virike, joka mahdollistaa lajinmukaisen lepokäyttäytymisen. Kanat ovat hyvin motivoituneita orsien käyttämiseen. Orsien käytön oppimista nopeuttaa merkittävästi niiden varhainen tarjoaminen poikaskasvatuksen aikana, jolloin poikaset alkavat hahmottaa tilaa kolmiulotteisena ja oppivat liikkumaan monipuolisemmin ja turvallisemmin. Säännös on uusi.

Pykälän 4 momentissa säädettäisiin avokanalan lattian vähimmäispehkuualasta. Lattialla olisi oltava pehkuu vähintään yhden neljäsosan lattian pinta-alasta. Kananpoikasten varhainen pääsy pehkuulle vähentää myöhemmässä iässä tapahtuvaa höyhenten nokkimista, kun poikaset pystyvät kohdentamaan nokkimistarvettaan pehkuun. Lisäksi poikaset oppivat hyödyntämään pehkuu höyhenpeitteen hoitoon liittyvässä hiekkakylpykäyttäytymisessä, joka on kanoille olennainen käyttäytymistarve. Säännös on uusi.

Pykälän 5 momentissa ehdotetaan monikerroksisen kananpoikasten avokanalan enimmäistasojen määräksi neljää. Määrä olisi vastaava kuin munivilla kanoilla monikerroskasvatuksessa. Säännös on uusi.

Siirtymäsäännös

Säännöksessä ehdotetaan, että asetuksen soveltaminen alkaisi asetuksen voimaantulon jälkeen seuraavan uuden poikasryhmän kasvatuksen alkaessa. Viimeistään asetusta olisi noudatettava kuuden kuukauden kuluessa asetuksen voimaantulosta.

Liite

Liitteen taulukkoon 1 ehdotetaan teknistä korjausta, jolla selvennetään ruokintakourun vähimmäispituuden tulkintaa yli kuuden viikon ikäisillä kananpoikasilla. Taulukosta poistettaisiin ruokintakourun vähimmäispituudelle asetettu vaihteluväli ja se korvattaisiin yhdellä lukuarvolla.

Liitteen taulukkoa 2 ehdotetaan muutettavaksi siten, että juotto- ja ruokintalaitteiden mitoituksessa otetaan paremmin huomioon kananpoikasten pienempi koko. Taulukon keskimmäistä ikäluokkaa pidennettäisiin aiemmasta 12 viikon iästä 15 viikkoon. Samalla pienennettäisiin yli kuuden viikon ikäisten poikasten ruokintakourun vähimmäispituutta neljään senttimetriin aiemman viiden sijasta. Lisäksi kokonaan uutena vaatimuksena määriteltäisiin poikasten enimmäismäärä vesinippaa kohden, joka olisi 30 poikasta enintään 15 viikon ikäisillä poikasilla ja vanhemmilla poikasilla 20 poikasta vesinippaa kohden.

Taloudelliset vaikutukset

Ehdotettujen muutosten ei katsota aiheuttavan merkittäviä taloudellisia vaikutuksia. Ehdotuksessa pienennetään nykyisiä tilavaatimuksia, mikä osaltaan tasaa poikaskasvatukselle asetettavien uusien vaatimusten aiheuttamia kustannuksia.

Lausunnot

Esitys on valmisteltu virkatyönä maa- ja metsätalousministeriössä. Asetusehdotuksesta pyydettiin lausunto 13 eri taholta. Lausunnon antoivat Ruokavirasto, Itä-Suomen aluehallintovirasto, Lounais-Suomen aluehallintovirasto, Länsi- ja Sisä-Suomen aluehallintovirasto, eläinsuojeluasiamies, Helsingin yliopisto, Eläinten hyvinvointikeskus EHK, Animalia ry, Maa- ja metsätaloustuottajain Keskusliitto MTK ry, Suomen Siipikarjaliitto ry ja yksityishenkilö. Useat lausunnonantajat pitivät esitettyjä tilavaatimuksia liian pieninä ja puutteena sitä, että orsien määrää ei ole tarkkaan määritelty. Lisäksi he edellyttivät, että poikasten pitäisi päästä hyödyntämään orsia ja pehkua heti kasvatuskauden alusta asti. Elinkeinon mukaan kerrosritäkasvatuksessa poikasten pääsy pehkulle heti kasvatuskauden alusta asti on vaikea toteuttaa hygieenisesti. Lisäksi elinkeinon edustajat pitivät tilavaatimusten muutosta tarpeellisena EU:n luomulainsäädännön muuttumisen vuoksi ja katsoivat, että kerroskasvatuksen lannanpoiston edellyttäminen poikaskasvatuksessa on tarpeetonta vähäisemmän likaantumisriskin vuoksi.

Lausunnoissa esitetyt huomautukset on otettu mahdollisuuksien mukaan huomioon ehdotusta viimeisteltäessä. Lausunnoista on laadittu yhteenveto maa- ja metsätalousministeriössä.

5. Laintarkastus

Esitys on tarkastettu oikeusministeriön laintarkastuksessa.